ਮਨੋਜ @ ਮੋਨੂ @ ਵਿਸ਼ਾਲ ਚੌਧਰੀ

ਬਨਾਮ

ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ & ਅਨਜ

(2022 ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 207)

ਫਰਵਰੀ 15, 2022

[ਹੇਮੰਤ ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਵੀ. ਰਾਮਸੁਬ੍ਰਮਣਿਯਨ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ (ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ, 2015 – ਧਾਰਾ 94(2)(ਦੂਜਾ) – ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ (ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਨਿਯਮ, 2007 – ਨਿਯਮ 12(3) – ਯੂ.ਪੀ. ਪੰਚਾਇਤ ਰਾਜ ਐਕਟ, 1947 – ਯੂ.ਪੀ. ਪੰਚਾਇਤ ਰਾਜ (ਪਰਿਵਾਰ ਰਜਿਸਟਰ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ) ਨਿਯਮ, 1970 – ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨਜ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉ ਵਿੱਚ ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ – ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਆਦੇਸ਼ ਰੱਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ – ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਫੈਸਲਾ: ਜੁਵੈਨਾਇਲਿਟੀ ਦੀ ਮੰਗ ਇੱਕ ਸੱਚੀ ਅਤੇ ਬੋਨਾਫਾਈਡ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਠਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ – ਜੁਵੈਨਾਇਲਿਟੀ ਲਈ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ, ਜੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਜਾਂ ਸੰਦਿਗਧ ਕਿਸਮ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਐਕਟ ਇੱਕ ਲਾਭਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਮੰਨਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ – ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਪਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਝੂਠੇ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਆਇਆ ਹੋਵੇ – ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਾਫ ਦਿਲ ਨਾਲ ਆਉਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਜੁਵੈਨਾਇਲਿਟੀ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ – ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਭਵ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ।

ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ – ਜੁਵੈਨਾਇਲਿਟੀ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ – ਓਸੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਟੈਸਟ – ਫੈਸਲਾ: ਓਸੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਟੈਸਟ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਹਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯਤਾ ਨਾਲ ਜਾਂਚਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ – ਭਾਰਤ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਜਲਵਾਯੂ, ਖੁਰਾਕ, ਵਿਰਾਸਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਰਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਾਰਨ ਉਮਰ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਮਾਨਕ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ – ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ (ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ, 2015 – ਯੂ.ਪੀ. ਪੰਚਾਇਤ ਰਾਜ ਐਕਟ, 1947 – ਧਾਰਾ 110 – ਯੂ.ਪੀ. ਪੰਚਾਇਤ ਰਾਜ (ਪਰਿਵਾਰ ਰਜਿਸਟਰ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ) ਨਿਯਮ, 1970 – ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ (ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਨਿਯਮ, 2007 ਨਿਯਮ 12(3) – ਪਰਿਵਾਰ ਰਜਿਸਟਰ – ਸਬੂਤ ਦੀ ਕੀਮਤ – ਫੈਸਲਾ: ਕਿੰਨਾ

ਪਰਿਵਾਰ ਰਜਿਸਟਰ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ, ਇਹ ਇੱਕ ਤੱਥ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ

ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ - ਰਜਿਸਟਰ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਿਤ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਇਸ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੋਣਗੇ ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਹੱਦ ਹਰ ਇੱਕ ਕੇਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਹੋਵੇਗੀ - ਹੋਰ, ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 12(3)(ii) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਜਾਂ ਮਿਊਨਿਸਿਪਲ ਅਥਾਰਿਟੀ ਜਾਂ ਇੱਕ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਜਨਮ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸੰਬੰਧਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ - ਪਰਿਵਾਰ ਰਜਿਸਟਰ ਇੱਕ ਜਨਮ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਨਿਯਮ 12(3) ਦੇ ਖੰਡ (iii) ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ - ਭਾਵੇਂ 2015 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 94(2)(ii) ਵਿੱਚ ਵੀ ਇੱਕ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਜਨਮ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ: 1. ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ (ਕੇਅਰ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ, 2000 ਨੂੰ ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ (ਕੇਅਰ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ, 2015 ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੁਣ 2015 ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 94 ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ (ਕੇਅਰ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਨਿਯਮ, 2007 (ਨਿਯਮ) ਦੇ ਨਿਯਮ 12 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਆਪਣੇ ਨਾਬਾਲਗ ਹੋਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਨਮ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ; ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਅਤੇ ਓਸੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਟੈਸਟ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਰਾਜ ਪਰਿਵਾਰ ਰਜਿਸਟਰ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਰਿਵਾਰ ਰਜਿਸਟਰ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 5 ਅਤੇ 6]

2. ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਜਨਮ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ, ਜਨਮ ਦੀ ਮਿਤੀ 13.05.1993 ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਜ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਜਨਮ ਦੀ ਮਿਤੀ 19.11.2014 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ 7.10.2014 ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 7A ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਜਿਹੀ ਜਨਮ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ 2000 ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਲਾਭ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਵਸਥਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਨਮ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 7A ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਨਮ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਘਰ 'ਤੇ ਜਨਮਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਜਨਮਾਂ ਅਤੇ ਮੌਤਾਂ ਦੇ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1969 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 8(1)(a) ਅਤੇ 10(1)(b) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਨਮ ਨੂੰ ਘਰ ਦੇ ਮੁਖੀ ਜਾਂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਮੁਖੀ ਦੇ ਨੇੜਲੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਜਾਂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਬਾਲਗ ਪੁਰਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਜਨਮ 30 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਲੇਟ ਫੀਸ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। 30 ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਨਮ ਦੇ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਹੋਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵੀ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ 19.11.2014 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜਨਮ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਜਾਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਜਿਸਟਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 8-10]

3.ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ (ਉਦਾਹਰਣ ਏ-3) ਉਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਆਦਰਸ਼ ਸਿਖਿਆ ਸਦਨ, ਪਿੰਨਾ ਦੇ ਮੁਖ ਅਧਿਆਪਕ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਕੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਗਵਾਹ ਦੇ ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਕੂਲ 1999 ਵਿੱਚ ਪਿੰਡ ਖੇੜੀ, ਦੁਦਾਧਾਰੀ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ 2009-2010 ਵਿੱਚ ਪਿੰਡ ਪਿੰਨਾ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨਾਂਤਰਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਉਹ 2000 ਦੇ ਸਾਲ ਤੋਂ ਮੁਖ ਅਧਿਆਪਕ ਵਜੋਂ

ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਜਿਹੇ ਸਕੂਲ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ 12.7.1999 ਤੋਂ 2.7.2003 ਤੱਕ ਸੀ। ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰਸ਼ਨਵਾਚਨ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਸਕੂਲ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸਕੂਲ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪਹਿਲੀ ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੂਜੀ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਏ-1, ਦਾਖਲਾ ਫਾਰਮ, ਉਸ ਦੀ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਢਿੱਲਾ ਪੱਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਕਾਉਂਟਰ ਸਾਈਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਨਾਲ ਸਕੂਲ ਦੇ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਤਥਾਕਥਿਤ ਦਾਖਲਾ ਫਾਰਮ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ 1999 ਵਿੱਚ ਭਰਿਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ 2003 ਦੇ ਸਾਲ ਦਾ ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਸੀ। ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ 29.9.14 ਨੂੰ ਆਦਰਸ਼ ਸਿਖਿਆ ਸਦਨ, ਪਿੰਡ ਖੇੜੀ, ਦੁਦਾਧਾਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਕੂਲ ਨੂੰ 2009-2010 ਵਿੱਚ ਪਿੰਡ ਪਿੰਨਾ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨਾਂਤਰਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਅਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਮਨੋਰੰਜਕ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਇੱਕ ਖਾਸ ਸਕੂਲ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਹੋਰ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨਾਂਤਰਿਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੱਕੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਐਕਸ ਆਰ-1 ਇੱਕ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਹੈ ਜੋ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਡ ਖੇੜੀ, ਦੁਦਾਧਾਰੀ ਵਿੱਚ ਆਦਰਸ਼ ਸਿਖਿਆ ਸਦਨ ਨਾਮ ਦਾ ਕੋਈ ਸਕੂਲ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪ੍ਰਾਈਮਰੀ ਸਕੂਲ, ਖੇੜੀ ਦੇ ਕਨਿਸ਼ਕਵਰ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਅਤਿਰਿਕਤ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਜਾਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਅਜਿਹਾ ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਸਿਰਫ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਖਰੀਦਿਆ ਗਿਆ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 11-14]

4.1 ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਉਮਰ 23 ਤੋਂ 24 ਸਾਲ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਰਾਇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 13.05.2016 ਨੂੰ ਜਾਂਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਓਸੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਟੈਸਟ ਰਿਪੋਰਟ ਉੱਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਜੁਵੈਨਾਈਲਟੀ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਲਈ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨਜ਼ ਜੱਜ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਓਸੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਟੈਸਟ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਹਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਅਸਰ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਜਲਵਾਯੂ, ਖੁਰਾਕ, ਵਿਰਾਸਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਮਰ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ ਇਕ ਸਮਾਨ ਮਾਨਕ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 15 ਅਤੇ 16]

ਮੈਡੀਕਲ ਜੁਰਿਸਪ੍ਰੂਡੈਂਸ ਅਤੇ ਟਾਕਸੀਕੋਲੋਜੀ ਮੋਦੀ ਦੁਆਰਾ, 26ਵੀਂ ਐਡੀਸ਼ਨ, ਪੰਨਾ 221 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

4.2 ਡਾ. ਰਾਜੀਵ ਚੌਹਾਨ, ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕ੍ਰਾਸ-ਐਗਜ਼ਾਮੀਨੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਕਿ 30 ਤੋਂ 32 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਵੀ ਉਸੇ ਫਿਊਜ਼ਨ ਨੂੰ ਲੱਭੇਗਾ ਜੋ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ 22 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਪਾਰ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦਾ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 23 ਤੋਂ 24 ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ, ਨਿਰਣਾਇਕ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਉੱਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਉਮਰ 18 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੋਣ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦਗਾਰ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। [ਪੈਰਾ 22]

ਈ :ਜਯੋਤੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰਾਇ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ (2008) 15 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 223 : [2008] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 818; ਮੁਕੱਰਬ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (2017) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 210 : [2016] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 157; ਐਸ.ਸੀ/ਐਸ.ਟੀ ਐਕਟ : ਹੋਸੈਨ & ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ (2012) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 489 : [2012] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 244; ਪਰਾਗ ਭਾਟੀ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (2016) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 744 : [2016] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1089; ਰਾਮਦੇਵ ਚੌਹਾਨ ਬਨਾਮ ਅਸਾਮ ਰਾਜ (2001) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 714 : [2001] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 669 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

5.1 ਪਰਿਵਾਰ ਰਜਿਸਟਰ ਨਿਯਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰ ਰਜਿਸਟਰ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਦੇ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਸਧਾਰਨ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ-ਵਾਰ ਨਾਮ ਅਤੇ ਵੇਰਵੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮ ਯੂ.ਪੀ ਪੰਚਾਇਤ ਰਾਜ ਐਕਟ, 1947 ਦੀ ਧਾਰਾ 110 ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕੇ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਬਾਲਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਝਲਕ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਇੱਕ ਪੰਨਾ ਮਿਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਨਮਾਂ ਅਤੇ ਮੌਤਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਬਦਲਾਅ ਇਸ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬਦਲਾਅ ਅਗਲੀ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਅੱਗੇ ਵੀ ਰੱਖੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮ ਕਿਸੇ ਐਕਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਦਾਖਲੇ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਹਨ। ਨੀਰਜ ਕੁਮਾਰ, ਬਲਾਕ ਬਰਵਾਲਾ ਦੇ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਜਾਂਚਿਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਇਹ ਦੱਸਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਦਾਖਲੇ ਕਿਸ ਨੇ ਕੀਤੇ ਸਨ। **ਈ-ਐਫ; 296-ਬੀ-ਦੇਈ**

5.2 ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ ਦਾ ਤਰਕ ਹੈ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਰਜਿਸਟਰ ਨੂੰ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ ਨਾਬਾਲਗ ਦੀ ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਨਾਗਰਿਕ ਅਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਕ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਨਿਰਵਾਹ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਫਰਜ਼ ਦੇ ਨਿਰਵਾਹ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਰਜਿਸਟਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮ ਬੇਅਰਥ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਹਿਸ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਪਰਿਵਾਰ ਰਜਿਸਟਰ ਕੇਵਲ ਜਨਮ ਦੀ ਮਿਤੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਬਲਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਾਧੇ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਹਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਸਬੂਤੀ ਕੀਮਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਵਿਆਪਕ ਨਜ਼ਰੀਆ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਰਜਿਸਟਰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਤੱਥ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਰਜਿਸਟਰ ਨੂੰ ਕਿੰਨੀ ਸਬੂਤੀ ਕੀਮਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਹੀ ਉਚਾਰਨ ਨੂੰ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਰਜਿਸਟਰ ਬਣ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਿਤ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਖਲੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੋਣਗੇ ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਹੱਦ ਹਰ ਕੇਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼

ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ 12(3)(iii) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਨਗਰ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸੰਬੰਧਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ। ਪਰਿਵਾਰ ਰਜਿਸਟਰ ਇੱਕ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ 12(3) ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (iii) ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਭਾਵੇਂ 2015 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 94(2)(ii) ਵਿੱਚ ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗੋਰਖੀ ਬਨਾਮ ਸੂਬਾ ਯੂ.ਪੀ. (2006) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 584 : [2006] 2 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 615 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਪਾਲ ਬਨਾਮ ਸੂਬਾ ਯੂ.ਪੀ. 2010 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਅੱਲ 695; ਸ਼ਿਪਰਾ ਯਾਦਵ ਬਨਾਮ ਸੂਬਾ ਯੂ.ਪੀ. 2013 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਅੱਲ 14202 – ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

5.3 ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 7ਏ ਅਧੀਨ 2000 ਐਕਟ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਅਜਿਹਾ ਸਕੂਲ ਰਿਕਾਰਡ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦੀ ਮੰਗ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਰਫ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਜਨਮ ਤਾਰੀਖ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦੀ ਮੰਗ ਇੱਕ ਸੱਚੇ ਅਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਠਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦੀ ਮੰਗ ਲਈ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਜਾਂ ਸੰਦਿਗਧ ਕਿਸਮ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨਾਬਾਲਗ ਮੰਨਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਐਕਟ ਇੱਕ ਲਾਭਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਦਾਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਪਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿਸ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਝੂਠੀ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਸਾਫ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਸਲੀ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਨਜ਼ਰੀਆ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਭਵ ਨਜ਼ਰੀਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 38 ਅਤੇ 39]

ਬੱਬਲੂ ਪਾਸੀ ਬਨਾਮ ਸੂਬਾ ਝਾਰਖੰਡ ਅਤੇ ਅਨੁਸਾਰੀ (2008) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 133 : [2008] 14 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 161 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਹਰੇ ਰਾਮ ਚੌਧਰੀ ਬਨਾਮ ਸੂਬਾ ਯੂ.ਪੀ. 1989 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਅੱਲ 438; ਅਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਸੀਤਾਇਚ. 2009 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਅੱਲ 671; ਬੱਬਲੂ ਬਨਾਮ ਸੂਬਾ ਯੂ.ਪੀ. 2009 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਅੱਲ 1757; ਅਬਦੁਲ ਹਕੀਮ ਪਰਹਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸੂਬਾ ਯੂ.ਪੀ. 2015 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਅੱਲ 5201; ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 30.07.2019 ਨੂੰ ਸੀ.ਆਰ.ਆਰ. ਨੰਬਰ 2258 ਦੇ 2016 (ਓ&ਐਮ) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ 2021 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ ਆਨਲਾਈਨ ਐਲ.ਐਲ 260; ਪ੍ਰਮੋਦ ਕੁਮਾਰ ਮੰਗਲਿਕ

ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਾਧਨਾ ਰਾਣੀ 1989 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ ਆਨਲਾਈਨ ਐਲ.ਐਲ 125 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਲਾ ਰੈਫਰੈਂਸ

[2008] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 818 ਪੈਰਾ 18 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

[2016] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 557 ਪੈਰਾ 19 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

[2012] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 244 ਪੈਰਾ 19 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

[2016] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 1089 ਪੈਰਾ 19 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

[2008] 14 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 161 ਪੈਰਾ 20 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

[2001] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 669 ਪੈਰਾ 21 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

[2006] 2 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 615 ਪੈਰਾ 32 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲੇਟ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ: ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 207 ਦੇ 2022।

ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 30.07.2019 ਨੂੰ ਸੀ.ਆਰ.ਆਰ. ਨੰਬਰ 2258 ਦੇ 2016 (ਓ&ਐਮ) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਰਾਜੁਲ ਭਾਰਗਵ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਕਾਰਤਿਕੇਯ ਭਾਰਗਵ, ਸਵਾਪਨਿਲ ਸਿਨਹਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਦਿਨੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਯਾਦਵ, ਏ.ਏ.ਜੀ, ਡਾ. ਅਨਮੋਲ ਰਤਨ ਸਿੱਧੂ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਈਸ਼ਵਰ ਚੰਦ, ਡਾ. ਮੋਨਿਕਾ ਗੁਸਾਈਨ, ਨਰੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ ਵਰਮਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੇਮੰਤ ਗੁਪਤਾ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ।

1. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਹੈ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 30.07.2019 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਤਿਰਿਕਤ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਫਤਿਹਾਬਾਦ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉ ਵਿੱਚ ਨਾਬਾਲਗ ਐਲਾਨਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਲਈ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

2. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 18.01.2011 ਨੂੰ ਇੱਕ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਕਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਵਾਰਾਂ ਤੋਂ 22 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਛੀਨ ਲਏ। ਕਾਰ ਦਾ ਏ ਹਿੱਸਾ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਕਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਸਵਾਰ ਸੀ, ਜਦਕਿ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਵਾਰ - ਭੀਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸ 'ਤੇ ਚਲਾਈ ਗਈ ਗੋਲੀ ਕਾਰਨ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਗੁਆ ਦਿੱਤੀ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਦੇ ਚੱਲਦਿਆਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 07.10.2014 ਨੂੰ ਇੱਕ ਬੇਨਤੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਘਟਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਉਹ ਇੱਕ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿ ਉਸਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 13.05.1993 ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਉਸਦੇ ਸਕੂਲ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਉਪਰ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਅਤਿਰਿਕਤ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ 09.01.2015 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾਬਾਲਗ ਐਲਾਨਿਆ। ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਨਵੀਨੀਕਰਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਨਵੀਨੀਕਰਨ ਨੂੰ 04.05.2016 ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮਾਮਲਾ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਮੁੜ ਤੋਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ।

3. ਰਿਮਾਂਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਿੱਖਿਆ ਅਤਿਰਿਕਤ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਘਟਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 16 ਸਾਲ 8 ਮਹੀਨੇ ਅਤੇ 5 ਦਿਨ ਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਓਸੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਟੈਸਟ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਅਸੀਸ਼ਤ ਉਮਰ 23-24 ਸਾਲ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤਿਰਿਕਤ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਯੂ.ਪੀ. ਪੰਚਾਇਤ ਰਾਜ (ਪਰਿਵਾਰ ਰਜਿਸਟਰ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ) ਨਿਯਮ, 1970* ਅਧੀਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਰਜਿਸਟਰ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ।

4. ਉਮਰ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਤਰੀਕਾ ਜੁਵੈਨਾਈਲ ਜਸਟਿਸ (ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਨਿਯਮ, 2007* ਦੇ ਨਿਯਮ 12(3)(b) ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

“12. ਉਮਰ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਤਰੀਕਾ:

(1) ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਆਏ ਹਰ ਬੱਚੇ ਜਾਂ ਨਾਬਾਲਗ ਸਬੰਧੀ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਬੋਰਡ ਜਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ ਕਮੇਟੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 19 ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਬਾਲਗ ਜਾਂ ਬੱਚੇ ਜਾਂ ਨਾਬਾਲਗ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਆਏ ਬੱਚੇ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਤੀਹ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਕਰੇਗੀ।

(2) ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਬੋਰਡ ਜਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ ਕਮੇਟੀ, ਨਾਬਾਲਗ ਜਾਂ ਬੱਚੇ ਜਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ ਨਾਬਾਲਗ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਆਏ ਬੱਚੇ ਦੀ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਜਾਂ ਅਨਿਆਂਵਾਈ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਸਰੀਰਕ ਦਿੱਖ ਜਾਂ ਉਪਲਬਧ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਰੀਖਣ ਘਰ ਜਾਂ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਭੇਜੇਗੀ।

(3) ਹਰ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਆਏ ਬੱਚੇ ਜਾਂ ਕਿਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਣ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਬੋਰਡ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾਏਗੀ-

(a)(i) ਮੈਟ੍ਰਿਕੁਲੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ, ਜੇਕਰ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣ; ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ;

(ii) ਸਕੂਲ (ਪਲੇ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ) ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਦਾ ਜਨਮ ਤਾਰੀਖ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ; ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ;

(iii) ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਜਾਂ ਮਿਊਨਿਸਿਪਲ ਅਥਾਰਿਟੀ ਜਾਂ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ;

(b) ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ (i), (ii) ਜਾਂ (iii) ਦੇ ਕਲੋਜ਼ (a) ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਠਿਤ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਤੋਂ ਮੈਡੀਕਲ ਰਾਇ ਮੰਗੀ ਜਾਏਗੀ, ਜੋ ਕਿਸ਼ੋਰ ਜਾਂ ਬੱਚੇ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਉਮਰ ਦਾ ਸਹੀ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਬੋਰਡ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਕਮੇਟੀ, ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ, ਜੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਬੱਚੇ ਜਾਂ ਕਿਸ਼ੋਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਨਿੱਚਲੇ ਪਾਸੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦਾ ਲਾਭ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਉਪਲਬਧ ਸਬੂਤਾਂ ਜਾਂ ਮੈਡੀਕਲ ਰਾਇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ ਸਬੰਧੀ ਇੱਕ ਨਿਰਣਾ ਦਰਜ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਕਲੋਜ਼ (a)(i), (ii), (iii) ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਕਲੋਜ਼ (b) ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਆਏ ਅਜਿਹੇ ਬੱਚੇ ਜਾਂ ਕਿਸ਼ੋਰ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਰਣਾਯਕ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਏਗਾ। **

5. ਜੁਵੇਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ (ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ, 20001 ਨੂੰ ਜੁਵੇਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ (ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ, 20152 ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੁਣ 2015 ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 94 ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਯਮ 12 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

6. ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ 12(3)(a)(i) ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਮੈਟ੍ਰਿਕੁਲੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵਜੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਸਕੂਲ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਜਨਮ ਤਾਰੀਖ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਸਿੱਖਿਆ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ 13.05.2016 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੀ ਓਸੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਟੈਸਟ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬੋਰਡ ਆਫ ਡਾਕਟਰਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਐਗਜ਼ਿਬਿਟ AW1/A A 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਉਮਰ 23 ਤੋਂ 24 ਸਾਲ ਪਾਈ ਗਈ। ਸਿੱਖਿਆ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਵਿਚਲੇ ਫਰਕ ਦਾ ਲਾਭ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਤਾਰੀਖ 'ਤੇ ਉਮਰ 22 ਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ 16 ਸਾਲ 8 ਮਹੀਨੇ ਅਤੇ 5 ਦਿਨ ਦਾ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਹੋਰ ਵੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨਿਯਮ 12(3)(b) ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦਾ ਵਾਧੂ ਲਾਭ ਮਿਲਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਪਾਇਆ ਗਿਆ, ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਕਿਸ਼ੋਰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ। ਸਿੱਖਿਆ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਂ ਜਨਮ ਤਾਰੀਖ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

7 ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਆਪਣੀ ਅਪੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਨਮ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ; ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਅਸਥਿ-ਪਰੀਕਸ਼ਣ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਰਾਜ ਪਰਿਵਾਰ ਰਜਿਸਟਰ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ

ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਰਿਵਾਰ ਰਜਿਸਟਰ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

i. ਜਨਮ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ

8 ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਨਮ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਾਂਗੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਨਮ ਦੀ ਮਿਤੀ 13.05.1993 ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਜ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 11.9.2014 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7ਏ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ 7.10.2014 ਨੂੰ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

9 ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਜਨਮ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ 2000 ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਲਾਭ ਦਾਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਵਸਥਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਨਮ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7ਏ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਨਮ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਘਰ 'ਤੇ ਜਨਮਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਜਨਮ ਅਤੇ ਮੌਤਾਂ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1969* ਦੀ ਧਾਰਾ 8(1)(ਅ) ਅਤੇ 10(1)(ਐਕਸ) ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਨਮ ਨੂੰ ਘਰ ਦੇ ਮੁਖੀ ਜਾਂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਮੁਖੀ ਦੇ ਨੇੜਲੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਜਾਂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਬਾਲਗ ਪੁਰਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਜਨਮ 30 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਲੇਟ ਫੀਸ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। 30 ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਨਮ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਹੋਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵੀ ਹਨ। ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਧਾਰਾਵਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ:

"8. ਜਨਮ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਵਿਅਕਤੀ।-(1) ਇਹ ਦੇਣਾ ਜਾਂ ਕਾਰਨ ਦੇਣਾ ਹੇਠਾਂ ਦਰਸਾਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਲਈ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਜਾਂ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕਈ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਧਾਰਾ 16 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1)

(a) ਕਿਸੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਜਨਮ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਭਾਵੇਂ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ, ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਸਥਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ (ਬੀ) ਤੋਂ (ਈ), ਘਰ ਦਾ ਮੁਖੀ ਜਾਂ, ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਾਰ ਘਰ ਜਾਂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅੰਦਰ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਜਿਸ ਦੇ ਜਨਮ ਜਾਂ ਮੌਤ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਸਭ ਤੋਂ ਨੇੜੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਮੁਖੀ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ, ਅਤੇ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ, ਮੌਜੂਦ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣਾ ਬਾਲਗ ਪੁਰਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ;

10 ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਜਨਮ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸਰਟੀਫਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਫਰਜ਼।- (1) ਇਹ ਫਰਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ-

ਜਨਮ ਜਾਂ ਮੌਤ ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਦਾਈ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਮੈਡੀਕਲ ਜਾਂ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲਕ,

ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਰੀਰਾਂ ਦੇ ਸੰਸਕਾਰ ਲਈ ਵੱਖ ਕੀਤੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਰਹਿਣ ਲਈ ਸਥਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਾਂ

ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਓਹਦੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ।

10 ਜਿਸ ਜਨਮ ਜਾਂ ਮੌਤ ਤੇ ਉਹ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ ਜਾਂ ਜਿਸ ਨੇ ਅਟੈਂਡ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਾਂ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਢੰਗ ਵਿੱਚ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨਾ।"

ਇਸ ਲਈ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ 19.11.2014 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਨਮ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਤੁਰੰਤ ਰਜਿਸਟਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ

11. ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ (ਐਕਸ. ਏ-3) ਉਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਆਦਰਸ਼ ਸਿਖਿਆ ਸਦਨ, ਪਿੰਨਾ ਦੇ ਮੁਖ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਕੇ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਗਵਾਹ ਦੇ ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਕੂਲ 1999 ਵਿੱਚ ਪਿੰਡ ਖੇੜੀ, ਦੁਧਾਧਾਰੀ ਵਿੱਚ ਚਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ 2009-2010 ਵਿੱਚ ਪਿੰਡ ਪਿੰਨਾ ਏ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨਾਂਤਰਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਉਹ 2000 ਤੋਂ ਮੁਖ ਅਧਿਆਪਕ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਜਿਹੇ ਸਕੂਲ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ 1.2.7.1999 ਤੋਂ 2.7.2003 ਤੱਕ ਸੀ। ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰਸ਼ਨਵਾਚਨ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਸਕੂਲ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸਕੂਲ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ 2ਜੀ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਦਾਖਲਾ ਫਾਰਮ ਐਕਸਿਬਿਟ ਏ-1, ਉਸ ਦੀ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਢਿੱਲੀ ਸ਼ੀਟ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਉੱਤੇ ਕਿਸੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਕਾਉਂਟਰ ਸਾਈਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਨਾਲ ਸਕੂਲ ਦੇ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

12 ਇਹ ਤਥਾਕਥਿਤ ਦਾਖਲਾ ਫਾਰਮ ਉਸ ਨੇ 1999 ਵਿੱਚ ਭਰਿਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ 2003 ਦਾ ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵੀ। ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਉੱਤੇ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ 29.9.14 ਨੂੰ ਆਦਰਸ਼ ਸਿਖਿਆ ਸਦਨ, ਪਿੰਡ ਖੇੜੀ, ਦੁੱਧਿਆੜ੍ਹ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਕੂਲ 2009-2010 ਵਿੱਚ ਪਿੰਡ ਪਿਮਨਾ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨਾਂਤਰਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਅਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਮਨੋਰੰਜਕ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਇੱਕ ਖਾਸ ਸਕੂਲ ਵੱਲੋਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨਾਂਤਰਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੱਕੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

13. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਐਕਸ ਆਰ-1 ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਹੈ ਜੋ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਡ ਖੇੜੀ, ਦੁੱਧਿਆੜ੍ਹ ਵਿੱਚ

ਆਦਰਸ਼ ਸਿਖਿਆ ਸਦਨ ਨਾਮ ਦਾ ਕੋਈ ਸਕੂਲ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਖੇੜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਾਈਮਰੀ ਸਕੂਲ ਦੇ ਕਨਿਸ਼ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

14. ਸਿੱਖਿਆਬੱਧ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨਜ ਜੱਜ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਸਿਰਫ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਖਰੀਦਿਆ ਗਿਆ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ।

iii. ਓਸੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਟੈਸਟ ਰਿਪੋਰਟ

15. ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਉਮਰ 23 ਤੋਂ 24 ਸਾਲ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 15.03.2016 ਨੂੰ ਜਾਂਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਉੱਤੇ ਸਿੱਖਿਆਬੱਧ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨਜ ਜੱਜ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਜੁਵੇਨਾਈਲਟੀ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਓਸੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਟੈਸਟ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਭਿੰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

16. ਮੈਡੀਕਲ ਜੁਰਿਸਪ੍ਰੂਡੈਂਸ ਅਤੇ ਟਾਕਸੀਕੋਲੋਜੀ ਦੀ ਇੱਕ ਪਾਠਪੁਸਤਕ ਮੋਦੀ ਦੁਆਰਾ, 26ਵੀਂ ਐਡੀਸ਼ਨ, ਪੰਨਾ 221, ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ-

(1) ਉਚਾਈ ਅਤੇ ਭਾਰ - ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਮਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਚਾਈ ਅਤੇ ਭਾਰ ਵਿੱਚ ਤਰੱਕੀ ਇੰਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਭਿੰਨਤਾ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਮੈਡੀਕੋ-ਲੀਗਲ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਮਰ ਦੇ ਅਨੁਮਾਨ ਲਈ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

(2) ਹੱਡੀਆਂ ਦਾ ਕਠੋਰ ਹੋਣਾ - ਇਹ ਨਿਸ਼ਾਨ ਉਮਰ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਰਨ ਲਈ ਮਦਦਗਾਰ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਠੋਰਤਾ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਕੇਲੋਗ੍ਰਾਫੀ ਨੇ ਹੁਣ ਇਹ ਸੰਭਵ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੀਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਠੋਰਤਾ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਅਤੇ ਹੱਡੀਆਂ ਵਿੱਚ ਐਪੀਫਾਈਸਿਸ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੈ।

17. ਇਸ ਲਈ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਜਲਵਾਯੂ, ਖੁਰਾਕ ਸੰਬੰਧੀ, ਵਿਰਾਸਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਰਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਾਰਨ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਭਿੰਨਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਐਪੀਫਾਈਸਿਸ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਮਾਨਕ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

18. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜਿਓਤੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰਾਏ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਐਕਟ ਇੱਕ ਲਾਭਕਾਰੀ

ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਪਰ ਲਾਭਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਨੌਜਵਾਨ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਹੇਠਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"12. 2000 ਦਾ ਐਕਟ ਬੇਸ਼ੱਕ ਇੱਕ ਲਾਭਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ, ਲਾਭਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਨੌਜਵਾਨ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧੀ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨੌਜਵਾਨ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤੱਥ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੋਈ ਵੀ ਸਬੂਤ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਅਧੀਨ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਨਾ ਕੇਵਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ।"

13. ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ 1 (2005) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 223 ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ ਗਈ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਉਮਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਠੋਰਤਾ ਟੈਸਟ ਜਾਂ ਹੋਰ ਟੈਸਟਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਹੀ ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਸ਼ਨੂ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (2006) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 283 : (2006) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 217 ਵਿੱਚ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ :

"20. ਸਾਨੂੰ ਮਿਸਟਰ ਲਲਿਤ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟ੍ਰਿਕਸ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਓਸੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਟੈਸਟ ਦੁਆਰਾ ਕਰਨਾ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਬਤ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਰਾਏ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁੜੀ ਦੀ ਉਮਰ 18-19 ਸਾਲ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਹਰ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਡੀਕਲ ਅਫਸਰ ਦੀ ਰਾਏ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਤੱਥ ਦਾ ਗਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸਬੂਤ ਸੱਚਮੁੱਚ ਇੱਕ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਿਰਦਾਰ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤੱਥ ਦੇ ਗਵਾਹ 'ਤੇ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

ਉਪਰੋਕਤ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਉਮਰ ਨੂੰ ਦੋਨੋਂ ਪਾਸਿਓਂ ਦੋ ਸਾਲ ਦੀ ਲਚਕ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।"

19 ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਮੁਕੱਰਬ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਯੂ.ਪੀ. ਵਜੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਉਮਰ ਬਾਰੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਅਤੇ ਮਕੈਨੀਕਲ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਮੈਡੀਕਲ ਰਾਏ ਦੇ ਰੇਡੀਓਲੋਜੀਕਲ ਪ੍ਰੀਖਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪਣਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 2000 ਐਕਟ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਘਾਤਕ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਪਨਾਹ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਜੋ ਅਬੂਜ਼ਾਰ ਹੋਸੈਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਅਤੇ ਪਰਾਗ ਭਾਟੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਜੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਹੇਠਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

"27. ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਐਮ.ਪੀ. ਬਨਾਮ ਅਨੂਪ ਸਿੰਘ [ਰਾਜ ਐਮ.ਪੀ. ਬਨਾਮ ਅਨੂਪ ਸਿੰਘ, (2015)

7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 773 : (2015) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 208], ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਓਸੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਟੈਸਟ ਉਮਰ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕਲੌਤਾ ਮਾਪਦੰਡ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬੱਬਲੂ ਪਾਸੀ [ਬੱਬਲੂ ਪਾਸੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਝਾਰਖੰਡ, (2008) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 133 : (2009) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 266] ਅਤੇ ਅਨੰਤ (ਅਨਿਲ) ਸਿੰਘ ਐਸ ਰਾਜ ਐਮ.ਪੀ. ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਜਾਂਦਿਆਂ, ਅਸੀਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਓਸੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਟੈਸਟ ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 773 : (2015) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 208], ਬਨਾਮ ਅਨੂਪ ਸਿੰਘ], (2015) 7 ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਨਿਰਣਾਇਕ ਮੰਨਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹੋਰ ਵੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਜ਼ਰੂਰ ਤੀਹ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਪਾਰ ਕਰ ਲਈ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਕਾਰਕ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਮਰ ਨੂੰ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਦਰਅਸਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦੰਦਾਂ ਦੇ ਐਕਸ-ਰੇਅਜ਼ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਵੇਂ ਦੋਸ਼ੀ 25 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਸਨ।"

20**ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬੱਬਲੂ ਪਾਸੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਝਾਰਖੰਡ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ** ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਅਸਪਸ਼ਟ ਫਾਰਮੂਲਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਨਾ ਤਾਂ ਸੰਭਵ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਾਂਛਨੀਯ। ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਹੇਠਾਂ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ:

"22. ਇਹ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਅਸਪਸ਼ਟ ਫਾਰਮੂਲਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਨਾ ਤਾਂ ਸੰਭਵ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਾਂਛਨੀਯ। ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਉਮਰ ਬਾਰੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵਰਤੋਂਯੋਗ ਗਾਈਡਿੰਗ ਫੈਕਟਰ ਹੈ, ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਮਝਦਾਰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

21 **ਰਾਮਦੇਵ ਚੌਹਾਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਅਸਾਮ** ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਐਕਸ-ਰੇ ਓਸੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਟੈਸਟ ਇੱਕ ਮੈਡੀਕਲ ਮਾਹਰ ਦੀ ਰਾਏ ਨਾਲੋਂ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਪੱਕਾ ਆਧਾਰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਇੰਨਾ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਸਟੀਕ ਟੈਸਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜੋ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਹੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਦਰਸਾਵੇ। ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਹੇਠਾਂ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ:

"21. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਜਯਾ ਮਾਲਾ ਬਨਾਮ ਹੋਮ ਸੈਕਰੇਟਰੀ, ਸਰਕਾਰ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ [(1982) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 538 : 1982 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਸੀਆਰ ਐਲ) 502 : ਏ.ਆਈ.ਆਰ 1982 ਐਸ.ਸੀ. 1297 : 1982 ਸੀਆਰਆਈ ਐਲ.ਜੇ 1777] 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਬਚਾਵ ਪੱਖ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰੇਡੀਓਲੋਜੀਕਲ ਪ੍ਰੀਖਣ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਦੋ ਸਾਲ ਦੀ ਮਾਰਜਿਨਲ ਗਲਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਕੋਈ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਿਵਾਰਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਇੱਕ ਦੇਤੂ ਦੀ ਉਮਰ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣਾ ਪਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਹੱਦ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਨਹੀਂ। ਬਾਕੀ ਵੀ ਜੇ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਵੀ ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ 20 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਤੇ 25 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਡਾਕਟਰ ਦਾ ਬਿਆਨ ਸਿਰਫ

ਇੱਕ ਰਾਏ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਤੀਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀਆਂ ਸਰੀਰਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੌਰਾਨ ਖੁਲਾਸਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦੀ ਉਮਰ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਨਾਲ ਨਾਲ ਉਪਲਬਧ ਮੌਖਿਕ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਨਾਲ। ਇੱਕ ਐਕਸ-ਰੇ ਓਸੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਟੈਸਟ ਇੱਕ ਮੈਡੀਕਲ ਮਾਹਰ ਦੀ ਰਾਏ ਨਾਲੋਂ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਪੱਕਾ ਆਧਾਰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਇੰਨਾ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਸਟੀਕ ਟੈਸਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜੋ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਹੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਦਰਸਾਵੇ। ਉਮਰ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਮੈਡੀਕਲ ਜੁਰਿਸਪ੍ਰੂਡੈਂਸ ਅਤੇ ਟਾਕਸੀਕੋਲੋਜੀ 'ਤੇ ਪਾਠਪੁਸਤਕਾਂ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜਿਆਦਾ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਵਿਸ਼ਾਲ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਕਸ਼ਾਂਸਾਂ, ਉਚਾਈਆਂ, ਵਾਤਾਵਰਣ, ਵਨਸਪਤੀ ਅਤੇ ਪੋਸ਼ਣ ਨਾਲ, ਉਚਾਈ ਅਤੇ ਭਾਰ ਇਕ ਸਮਾਨ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।"

22. ਇੱਥੇ ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਡਾ. ਰਾਜੀਵ ਚੌਹਾਨ, ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਕਿ 30 ਤੋਂ 32 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ ਵੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫਿਊਜ਼ਨ ਲੱਭ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 22 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਪਾਰ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਆਦਮੀ ਲੱਭਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦਾ ਇਹ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 23 ਤੋਂ 24 ਸਾਲ ਦਾ ਹੈ, ਨਿਰਣਾਯਕ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਉਮਰ 18 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੋਣ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦਗਾਰ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

iv. ਪਰਿਵਾਰ ਰਜਿਸਟਰ

23. ਪਰਿਵਾਰ ਰਜਿਸਟਰ ਨਿਯਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਾਰ ਰਜਿਸਟਰ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗਾਓਂ ਸਭਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਸਧਾਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ-ਅਨੁਸਾਰ ਨਾਮ ਅਤੇ ਵੇਰਵੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮ ਯੂ.ਪੀ. ਪੰਚਾਇਤ ਰਾਜ ਐਕਟ, 1947 ਦੀ ਧਾਰਾ 110 ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਬਾਲਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨ:

"(1). ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਯੂ.ਪੀ. ਪੰਚਾਇਤ ਰਾਜ (ਪਰਿਵਾਰ ਰਜਿਸਟਰਾਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ) ਨਿਯਮ, 1970 ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

2. ਪਰਿਵਾਰ ਰਜਿਸਟਰ ਦਾ ਫਾਰਮ ਅਤੇ ਤਿਆਰੀ.- ਫਾਰਮ ਏ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰ ਰਜਿਸਟਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗਾਓਂ ਸਭਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਸਧਾਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ-ਅਨੁਸਾਰ ਨਾਮ ਅਤੇ ਵੇਰਵੇ ਹੋਣਗੇ। ਸਧਾਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਹਰ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੰਨਾ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਸੈਕਸ਼ਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਰਜਿਸਟਰ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਦੇਵਨਾਗਰੀ ਲਿਪੀ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।" 3. ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਆਮ ਸ਼ਰਤਾਂ.- ਹਰ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਗਾਓਂ ਸਭਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਧਾਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

ਵਿਆਖਿਆ.-ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਕ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਸਧਾਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਪਿੰਡ

ਵਿੱਚ ਸਧਾਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਉਥੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਇੱਕ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਘਰ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੋਵੇ।

4. ਪਰਿਵਾਰ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਤਿਮਾਹੀ ਦਰਜਾਂ.- ਹਰ ਸਾਲ ਅਪ੍ਰੈਲ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹਰ ਤਿਮਾਹੀ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿੱਚ, ਗਾਓਂ ਸਭਾ ਦਾ ਸਕੱਤਰ ਪਰਿਵਾਰ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਜਨਮਾਂ ਅਤੇ ਮੌਤਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਪਿਛਲੀ ਤਿਮਾਹੀ ਵਿੱਚ ਹਰ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਬਦਲਾਅ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬਦਲਾਅ ਕਰੇਗਾ। ਅਜਿਹੇ ਬਦਲਾਅ ਅਗਲੀ ਗਾਓਂ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

5. ਮੌਜੂਦਾ ਦਰਜ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ.- ਸਹਾਇਕ ਵਿਕਾਸ ਅਧਿਕਾਰੀ (ਪੰਚਾਇਤ) ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੌਜੂਦਾ ਦਰਜ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਗਾਓਂ ਸਭਾ ਦਾ ਸਕੱਤਰ ਰਜਿਸਟਰ ਨੂੰ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਧਾਰੇਗਾ।

6. ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਨਾਮਾਂ ਦਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ.- (1) ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਪਰਿਵਾਰ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਾਇਕ ਵਿਕਾਸ ਅਧਿਕਾਰੀ (ਪੰਚਾਇਤ) ਕੋਲ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(2) ਸਹਾਇਕ ਵਿਕਾਸ ਅਧਿਕਾਰੀ (ਪੰਚਾਇਤ) ਜੇਕਰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਵੇ, ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ ਕਿ ਅਰਜ਼ੀਕਰਤਾ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੋਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਹੁਕਮ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਅਰਜ਼ੀਕਰਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਗਾਓਂ ਸਭਾ ਦਾ ਸਕੱਤਰ ਨਾਮ ਨੂੰ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੇਗਾ।

6A ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਨਿਯਮ 5 ਜਾਂ ਨਿਯਮ 6 ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਵੇ, ਅਜਿਹੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 30 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੋਲ ਅਪੀਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਿਮ ਹੋਵੇਗਾ।

7. ਰਜਿਸਟਰ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਸੰਰਕਸ਼ਣ.- (1) ਗਾਓਂ ਸਭਾ ਦਾ ਸਕੱਤਰ ਪਰਿਵਾਰ ਰਜਿਸਟਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

(2) ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਰਜ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਨਿਕਾਲੇ ਗਏ ਅੰਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਜਿਹੇ ਢੰਗ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ੁਲਕ 'ਤੇ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਯੂ.ਪੀ. ਪੰਚਾਇਤ ਰਾਜ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 73 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹੋਵੇ।

ਫਾਰਮ ਏ
(ਨਿਯਮ 2 ਦੇਖੋ)

xxx
xxx
xxx

ਨੋਟ.- ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵਾਲੇ ਕਾਲਮ ਵਿੱਚ ਹੁਕਮ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਅਤੇ ਨੰਬਰ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂ ਮਿਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਉਸਨੂੰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਦੇ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਦਾਖਲਾ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।"

24. ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਝਲਕ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਇੱਕ ਪੰਨਾ ਮਿਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਨਮਾਂ ਅਤੇ ਮੌਤਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਬਦਲਾਅ ਉਸ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ। ਬਦਲਾਅ ਨੂੰ ਵੀ ਅਗਲੀ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮ ਕਿਸੇ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਧਾਨਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਹਨ। ਨੀਰਜ ਕੁਮਾਰ, ਬਲਾਕ ਬਰਵਾਲਾ ਦੇ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਜਾਂਚਿਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਸਕਿਆ ਕਿ ਇਹ ਦਾਖਲੇ ਕਿਸ ਨੇ ਕੀਤੇ ਸਨ।

25. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਜਨਮ 15.3.1993 ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੱਕ ਧੀ ਦਾ ਜਨਮ 15.4.1996 ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਜਨਮ 21.9.1997 ਨੂੰ ਹੋਇਆ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨੀਰਜ ਕੁਮਾਰ, ਆਰ.ਡਬਲਿਊ-2 ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਰਿਵਾਰ ਰਜਿਸਟਰ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਆਰ-4) 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਜਨਮ ਦਾ ਸਾਲ 1990 ਅਤੇ ਧੀ ਦੇ ਜਨਮ ਦਾ ਸਾਲ 1996 ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਜਨਮ ਦਾ ਸਾਲ 1998 ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਭਰਾ ਅਤੇ ਭੈਣ ਦੇ ਜਨਮ ਦੇ ਸਾਲ ਲਗਭਗ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਿਤਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਸਧਾਰਣ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

26. ਮਿਸਟਰ ਭਾਰਗਵ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸੀਨੀਅਰ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਰਜਿਸਟਰ ਨੂੰ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ ਨਾਬਾਲਗ ਦੀ ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਅੱਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ **ਹਰ ਰਾਮ ਚੌਧਰੀ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ ਯੂ.ਪੀ.; ਅਮਿਤ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਸੁਚਿਤਾ; ਬਧੈਰ ਬਨਾਮ. ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ*, ਅਬਦਾਲ ਹਕੀਮ ਪਰਧਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ** ਅਤੇ**

ਰਾਮ ਮੂਰਤੀ ਦੇਵੀ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ*.

27. ਹਰੇ ਰਾਮ ਚੌਧਰੀ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਹੈ ਜੋ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਭੇਜਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪ੍ਰਮੋਦ ਕੁਮਾਰ ਮੰਗਲਿਕ ਬਨਾਮ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਸਾਧਨਾ ਰਾਣੀ** ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਚੂੰਕਿ ਕੋਈ ਮੁੱਦਾ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਟਿੱਪਣੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

28. ਅਨਿਲ ਕੁਮਾਰ ਵਿੱਚ, ਵਿਵਾਦ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸੀ ਜੋ ਇੱਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸੁਭਾਸ਼ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ 03.07.1984 ਨੂੰ ਜਨਮਿਆ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਕੂਲ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਦੀ ਐਂਟਰੀ ਖਿਲਾਫ ਸੀ। ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪਰਿਵਾਰ ਰਜਿਸਟਰ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੀ ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਰਜਿਸਟਰ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ ਜੋ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮਾਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸਧਾਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਇਹ ਨਾ ਤਾਂ ਜਨਮ ਦੀ ਮਿਤੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਵਿੱਚ ਉਲਲੇਖਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਰਿਵਾਰ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

29. ਬਾਦਾਹੁਰ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨਾਬਾਲਗ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪਰਿਵਾਰ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ (ਕੇਅਰ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਨਿਯਮ, 2004 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਰਿਵਾਰ ਰਜਿਸਟਰ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਐਂਟਰੀ 2000 ਦੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਜਿਸਟਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ 1970 ਦੇ ਸਾਲ ਦੇ ਮੂਲ ਰਜਿਸਟਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਮੂਲ ਰਜਿਸਟਰ ਦਾ ਸਾਲ 1970 ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

30. ਅਬਦੁਲ ਹਕੀਮ ਪਰਧਾਨ ਵਿੱਚ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਵਿਭਾਗੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਕਦੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਡਿਊਟੀਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਿਤ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਪਰਿਵਾਰ ਰਜਿਸਟਰ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਬੂਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਉਮਰ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

31. ਰਾਮ ਮੂਰਤੀ ਦੇਵੀ ਵਿੱਚ, ਪਰਿਵਾਰ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਦਫਤਰ ਦੁਆਰਾ ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਮਝ ਲਈ ਨਹੀਂ ਉੱਠ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰ ਰਜਿਸਟਰ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 6A ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਪਾਯ ਲੱਭਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ।

32. ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਨਾਗਰਿਕ ਅਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਦੋਨੋਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਅਧਿਕਾਰਿਕ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਨਿਰਵਾਹ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਫਰਜ਼ ਦੇ ਨਿਰਵਾਹ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀ ਗਈ ਰਜਿਸਟਰ ਇੱਕ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ **ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗੋਰਖੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਯੂ.ਪੀ. ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ**:

"23. ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਨਾਗਰਿਕ ਅਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਨਾਗਰਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਭੇਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਅਧਿਕਾਰਿਕ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਨਿਰਵਾਹ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਫਰਜ਼ ਦੇ ਨਿਰਵਾਹ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀ ਗਈ ਰਜਿਸਟਰ ਇੱਕ ਸੰਬੰਧਿਤ

ਤੱਥ ਹੋਵੇਗੀ। ਧਾਰਾ 35, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਅਧੀਨ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੋਣ ਲਈ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ: (i) ਇਹ ਕਿਸੇ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰਿਕ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; (ii) ਇਹ ਇੱਕ ਮੁੱਦਾ ਜਾਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥ ਬਿਆਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; (iii) ਦਾਖਲਾ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਿਕ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਨਿਰਵਾਹ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਫਰਜ਼ ਦੇ ਨਿਰਵਾਹ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ (iv) ਸਾਰੇ ਸਬੰਧਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਸ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।"

33. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਪਾਲ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. ਰਾਜ ਵਿੱਚ, 19 ਦਾ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਰਜਿਸਟਰ ਜਨਤਕ ਰਿਕਾਰਡ ਹੈ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਯੂ.ਪੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 15 (xxiii)(e) ਦੇ ਵਿਧਾਨਕ ਉਪਬੰਧ ਪੰਚਾਇਤ ਰਾਜ ਐਕਟ ਯੂ.ਪੀ. ਦੇ ਨਿਯਮ 2, ਨਿਯਮ 67, ਨਿਯਮ 142 ਤੋਂ 144 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ। ਪੰਚਾਇਤ ਰਾਜ ਨਿਯਮ, 1947. ਪਰਿਵਾਰ ਰਜਿਸਟਰ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਧੀਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪੰਚਾਇਤ ਰਾਜ (ਪਰਿਵਾਰਕ ਰਜਿਸਟਰਾਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ) ਨਿਯਮ, 1970. ਇਹ ਹੈ ਨੋਟ ਕਰੋ ਕਿ ਫਾਰਮ (ਏ) ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਮਿਤੀ ਵੀ ਦਰਜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਫਾਰਮ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਫਾਰਮ (ਡੀ) ਜੋ ਕਿ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ ਜਨਮ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਮਿਤੀ. ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਫਾਰਮ, ਇਸ ਲਈ, ਦੀ ਮਿਤੀ ਦਰਜ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਅਤੇ ਉਹ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਖਾਸ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਜਿਸਟਰ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹਵਾਲਾ ਉਕਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ 1947 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 110 (vii) ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:-

"ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਉਕਤ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਾਰਣਾ ਬਣਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਨਾਮਾਨਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੇ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇਸਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਪਰਿਵਾਰ ਰਜਿਸਟਰ ਦੀ ਕਾਪੀ ਇੱਕ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 79 ਅਧੀਨ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।"

34 ਸ਼ਿਵ ਪਟਨਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਯੂ.ਪੀ. ਵਿੱਚ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਰਜਿਸਟਰ ਯੂ.ਪੀ. ਪੰਚਾਇਤ ਰਾਜ (ਪਰਿਵਾਰ ਰਜਿਸਟਰਾਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ) ਨਿਯਮ, 1970 ਅਧੀਨ ਵਿਧਾਇਕ ਫਰਜ਼ਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੌਤ ਦੀ ਮਿਤੀ ਜਨਮ ਅਤੇ ਮੌਤਾਂ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1969 ਅਧੀਨ ਵਿਧਾਇਕ ਫਰਜ਼ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਵਿੱਚ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 74 ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 77 ਅਧੀਨ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 79 ਅਧੀਨ ਸਹੀਪਣ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਚਲਦੀ ਹੈ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਗਲਤੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਇਸਦੀ ਸਹੀਪਣ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 79 ਅਧੀਨ ਧਾਰਣਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

35 ਇਸ ਲਈ, ਮਿਸਟਰ ਭਾਰਗਵ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਰਕ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਨਿਯਮ ਬੇਅਰਥ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਪਰਿਵਾਰ ਰਜਿਸਟਰ ਸਿਰਫ ਜਨਮ ਦੀ ਮਿਤੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਬਲਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਾਧੇ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ,

ਹਾਲਾਂਕਿ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਸਬੂਤੀ ਕੀਮਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

36 ਅਸੀਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਵਿਆਪਕ ਨਜ਼ਰੀਆ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਸਦਸਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪਰਿਵਾਰ ਰਜਿਸਟਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਤੱਥ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਰਜਿਸਟਰ ਨੂੰ ਕਿੰਨੀ ਸਬੂਤੀ ਕੀਮਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਰਜਿਸਟਰ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਿਤ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਖਲੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੋਣਗੇ ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਹੋਵੇਗੀ।

37 ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 12(3)(iii) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਜਾਂ ਮਿਊਨਿਸਿਪਲ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਇੱਕ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸੰਬੰਧਿਤ ਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ। ਪਰਿਵਾਰ ਰਜਿਸਟਰ ਇੱਕ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 12(3) ਦੇ ਖੰਡ (iii) ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਭਾਵੇਂ 2015 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 94(2)(j)(ii) ਵਿੱਚ ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

38 ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 7A ਅਧੀਨ 2000 ਐਕਟ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜੁਵੈਨਾਇਲਟੀ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਅਜਿਹਾ ਸਕੂਲ ਰਿਕਾਰਡ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਜੁਵੈਨਾਇਲਟੀ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਜਨਮ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪਸੰਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਹੇ, ਜੁਵੈਨਾਇਲਟੀ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇੱਕ ਸੱਚੇ ਅਤੇ ਬੋਨਾਫਾਈਡ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਠਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਜੁਵੈਨਾਇਲਟੀ ਲਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਹੈ ਜੋ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਜਾਂ ਸੰਦਿਗਧ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਐਕਟ ਇੱਕ ਲਾਭਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੱਬਲੂ ਪਾਸੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਪਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿਸ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਝੂਠਾ ਬਿਆਨ ਦੇ ਕੇ ਅਪ੍ਰੋਚ ਕੀਤਾ ਹੈ।

39 ਇਸ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਸਾਫ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਅਪ੍ਰੋਚ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸੇ 'ਤੇ ਲਏ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਸਲੀ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜੁਵੈਨਾਇਲਟੀ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਨਜ਼ਰੀਆ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਭਵ ਨਜ਼ਰੀਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ **ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ**

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate